

Debesuotas, lietingas.
Saulė teka 5:16, leidžiasi 8:22.

Library of Congress
Periodical Division
Washington, D. C. 20540

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

The First and Greatest Lithuanian Daily in America
NAUJIENOS
The Lithuanian Daily News
Published by The Lithuanian News Publishing Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608
Haymarket 1-6100
Over One Million Lithuanian In The United States

VOL. LV

Price 15c

Chicago, Ill. — Penktadienis, Birželio-June 7 d., 1974 m.

Kaina 15c

134

MASKVOS NAFTOS PREKYBOS POLITIKA

IMIGRACIJOS DEPARTAMENTAS PASKELBĖ APSKUSTŲJŲ SĄRAŠĄ

WASHINGTONAS. — New York Times vakar dienos numeryje paskelbė, kad Imigracijos ir Naturalizacijos Tarnyba paskelbė 37 asmenų sąrašą. Tie žmonės yra tyrinėjami kaip tariamai buvę nacių karo nusikaltėliai. Verne Jervis, tos tarnybos pareigūnas, pareiškė NYT laikraščiu, kad kaltinimai prieš tuos 37 asmenis yra ne "criminal charges" bet "allegations". Skundai atėję iš įvairių šaltinių: iš organizacijų, iš kai kurių asmenų užsieniuose, iš Amerikos gyventojų. Iš 37 asmenų tik 12 nėra Amerikos piliečiai.

Šis sąrašas skelbiamas teisingumo departamentu vardu, nes imigracijos tarnyba priklauso tam departamentui. Tas paskelbimas laikomas atsakymu kongreso atstovei Elizabeth Holzman, kuri gegužės 20 dieną apkaltino departamentą apsiėmimu ir paviršutiniškumu aiškinant nacių karo nusikaltėlius.

Pareiškimas, paskelbtas kartu su sąrašu pavadintas "Our current Nazi war criminals list". Minėtas Verne Jarvis pareiškė, kad šis pavadinimas nėra tikslus. Jis iš tiesų esąs tik pavardžių kompiliacija asmenų, kuriuos įvairūs šaltiniai minėjo kaip karo nusikaltėlius ir kurie dabar yra investuojami.

Verne Jarvis pareiškė New York Times laikraščiu, kad investicijos tikslas yra toks: pirmiausia, nustatyti ar įvairūs asmenys yra Amerikoje, toliau, jei jie yra Amerikoje, nustatyti ar jie yra kalti karo nusikaltimuose ir trečia, jei asmuo yra kaltas, — ką su juo reikėtų daryti.

Galimybės esančios: deportavimas, atidavimas užsienio valstybei, kuri nori asmenį teisti arba — pilietybės atėmimas.

Imigracijos ir Naturalizacijos tarnybos komisaras L. F. Chapman paskelbė laisną, atskleidžiamą į atstovės Holzman priekaištus, kurie vadinami be pagrindo. Tame laisne Chapmanas sako, kad kai kurie kaltinimai asmenys, suminėti atstovės Holzman, yra jau mirę, kiti gyvena kitose šalyse. Kiti buvo jau tyrinėti ir nebuvo rasta jokių kaltės įrodymų.

Komisaras Chapmanas prideda, kad pagal dabar veikiančius Amerikos įstatymus nėra galima ištremti svetimą, nežinint kokie būtų prieš jį kaltinimai. Reikia surasti įrodymus, iškelti prieš jį formalius kaltinimus ir praveisti bylą.

Tarp paskelbtų 37 pavardžių sąrašą yra dr. Huebert Strughold, mokslininkas, dirbęs Amerikos edvės tyrimų programoje.

Toliau čia skelbiame pavardžių sąrašą, kaip jis buvo paskelbtas birželio 6 d. New York Times: Hubert Strughold, Karl Linas, Vincentas Brizgys, Karlis Sautins, Peteris Neaule, Janis Ernsts, Kazys Palčiauskas, Simon Ridenko, Jonas Slepets, Juozas Brazaitis, Johannes Sumyk, Lew Futala, Andrija Artukovic, Viarel Trifa, Boleslaus Maikovskis. Visi šie bylas turi New Yorke.

Philadelphia: Nikolaj Kowalszuk, Serbij Kowalcuk, Vladimir Osidach.
Miami — Alexander Ris.
Newark: Sergis Hutyrzyk, Emanuel Jusuk, Tscherrim Soobzokov.

Čikagoje: Romualdas Levickas, Antanas Virkutis, Juozas Jurksaitis.

San Diego: Edgars Laipenieks.
Bostonas: Petras Zilionis.
Los Angeles — Jaroslav Te-

IŠ VISO PASAULIO

BEIRUTAS. — Libano žurnalistas pasiūlė 1974 m. Nobelio Taikos premiją skirti prezidentui Nixonui.

BELGRADAS. — Jugoslavijos teismas nuteisė Vladimirą Doyčiną, 54 m., 3 metams už veiklą prieš Jugoslaviją. Gyvendamas Amerikoje jis priklausęs Jugoslavijai nedraugiškoms egzilių organizacijoms. Nuteistoj žmona ir dvi dukters tebegyvena Čikagoje, o jis sumanė aplankyti tėvynę ir buvo suimtas.

WASHINGTONAS. — Sen. Charles Percy pareiškė, kad jis greičiausiai bus kandidatas respublikonų nominacijai į prezidento vietą 1976 m. rinkimuose. Jis galis pakeisti nuomonę, jei Nixonas pasitrauktų ar būtų pašalintas ir jo vietą užimtų viceprezidentas Fordas.

PARYŽIUS. — Prancūzijos premjeras Jacques Chirac pasakė parlamente, kad Britanijos reikalavimai Europos rinkai nesiderina su tos rinkos siekimais ir kitų rinkos narių interesais. Prancūzija toliau siekianti vieningos Europos.

MASKVA. — Sovietų Pravda vėl kelia pasaulinio komunistų kongreso reikalą. Paskutinis buvo prieš 5 metus. Vėl atėjęs reikalas sujungti pasaulio "pažangiųjų" jėgas prieš imperializmą. Kitos komunistų partijos įitaria, kad Maskva siekia sujungti tas jėgas prieš Kiniją. Vengrija ir Bulgarija jau formaliai pasiūlė šaukti kongresą, tačiau kitos partijos nerodo entuziazmo.

LA PAZ. — Bolivijos sukėliū vadai pulkininkas Raul Lopez Leyton ir majoras Gary Prado Salmon pasislėpė užsienio ambasadoje po nepavykusio bandymo nuversti valdžią. Tarapac šarvuotųjų pulkas apsupo prezidentūrą, išvertė tanko pagalbą duris ir paskelbė, kad valdžia jų rankose. Prezidento Banzer Suarez nebuvo namie. Prezidentūros apsaugos dalinio vadas pasakė sukėliams per valandą išsikraustyti iš prezidento rūmų, nes bus blogai. Karininkai paklausė ir įsakė kariuomenei atsitraukti.

WASHINGTONAS. — Specialus Watergate prokuroras Leon Jaworski paprašė kongreso savo įstaigos reikalams dar 2,804,000 dol. Neabejojama, kad kongresas šią sumą paskirs.

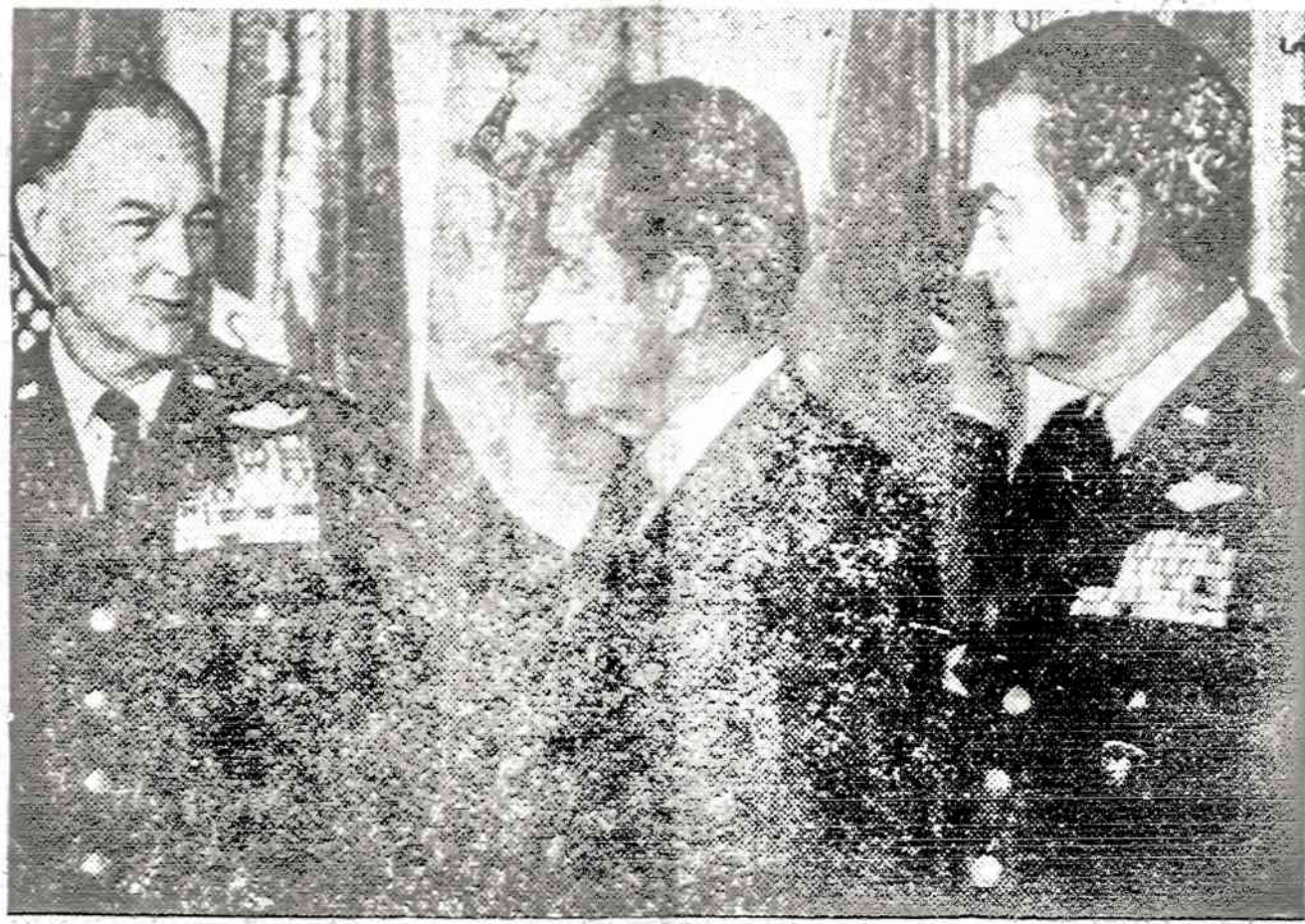
sarowicz, Mecis Pashkevicius, Aleksas Maskoliunas, Danel Bobrow.

Seattle — Edmund Macs.
Pittsburgh — Valeras Maskeliunas.

Hartford — Antanas Bernotas.

Buffalo — Michael Szumski, Antanas Burkunus.

Houston — Laszlo Hevesi.

Senato karinių jėgų komitetas patvirtino naują Jungtinių Štato pirmąjį aviacijos generolą George Brown (kairėje). Viduryje prezidentas Nixonas, o dešinėje — naujas aviacijos štabo viršininkas gen. David Jones.

SENATE PASIŪLYTAS SVEIKATOS DARBUOTOJŲ REGULIAVIMO BILIUS

WASHINGTONAS. — Grupė įtakingų senatorių pasiūlė įstatymo projektą, kuris tvarkytų gydytojų, gailestingų seserų ir visu sveikatos darbuotojų paskirstymą Amerikoje. Įstatymas reikalauja, kad visi mokyklas baigę gydytojai atidirtų dvejus metus tokiose vietovėse, kur trūksta gydytojų ir kito personalo. Numatoma reikalauti, kad kiekvienas gydytojas kas šešeri metai atnaujintų savo praktikos leidimą. Įstatymas apribotų ir užsienio mokslus baigusius gydytojų praktiką Amerikoje. Ligoninių rezidentų skaičius būtų kontroliuojamas.

Du sveikatos reikalų įstatymų įteikusių senatorių tarpe yra sen. Edward Kennedy, sen. Jacob Javits, sen. Dick Clark iš Iowa, sen. William Hathaway iš Maine, sen. Claiborn Pell iš R. I., sen. Jennings Randolph iš W. V. svarbiausias šioje grupėje yra sen. Warren Magnuson, nes jis vadovauja sveikatos pakomitečiui prie senato lėšų komiteto.

Visos medicinos mokyklos, kurios gauna lėšų iš federalinės vyriausybės, būtų spaudžiamos raginti baigusius vykdyti ten, kur trūksta gydytojų. Gydytojų, dantistų, optometrų, veterinarų, podiatristų, valstinių ir viešosios sveikatos specialistų mokyklos prarastų dalį federalinės pašalpos dėl kiekvieno baigusio tą mokyklą ir atsiskiusio atidirti dvejus metus nurodytoje vietoje.

Įstatymas siūlo duoti teisę sveikatos departamentui tikrinti ligoninių rezidentų mokymo programas, kad vienoj srityje nebūtų per daug specialistų, kad jų paskirstymas būtų derinamas su valstybės reikalavimais. Dabar gali atsitikti, kad vienoje vietoje yra per daug chirurgų, o kitoje — jų trūksta.

AMANAS. — Jordano premjeras al Rifai pareiškė užsienio korespondentams, kad Jordanas nevažiuos į Ženevos konferenciją, jei bus kuriama palestiniečių valstybė. Jordanas reikalauja visų savo žemių ir, svarbiausia, dalies Jeruzalės.

SANTIAGO. — Tūkstantčiai žmonių dalyvavo Čilės katalikų kardinolo Raul Silva Henriquez pagerbime. Jis labai populiarus neturtingų ir valdžios persekiojamų tarpe. Kardinolas nekartą ragino karinę valdžią "susitaikinti" su opozicija.

SEOULAS. — Pietų Korėjoje prasidėjo žinomo politikos Kim Dae Jung teismas. Jis Korėjos saugumo buvo pagrobtas Japonijoje ir parvežtas į Seulą.

Naujas Bhutano karalius, 18 metų Jigme Singhi Wangchuk karūnavimo ceremonijoje Thimbu mieste, karalijos sostinėje. Iš Amerikos ambasadoriaus Moynihano jis gavo dovanų teleskopą ir keltis iš mėnulio parvežtus akmenis.

VĖLIAUSIOS ŽINIOS

● Vakar armijos štabo viršininkui sen. Abrams buvo paskirta plaučių operacija. Daktarai rado kairiam plautyje vėžį.

● Prezidentas Nixonas priėmė naują Švedijos ambasadorių grafą Wilhelm Wachtmeister. Per 16 mėnesių Amerika ir Švedija n e turėjo ambasadorių.

● Pietų Korėjos priešlektuvinė baterija apšaudė JAV helikopterį ir sužiedė du karininkus. Helikopteris skridęs draudžiamoj zonoje.

● P. Vietnamo vyriausybė pareiškė, kad jos kariuomenė atmuše komunistų puolimą netoli Saigono ir nukovė 145 komunistus.

● Omahoje policija apsupo namą negrų rajone, kur ji buvo iškviesta negrų šeimos, kurios narį peršovė Elza Carr, buvęs kalnys, 33 m. Negras nepasidavė, bet ėmė šaudyti į policininkus. Vienas policininkas žuvo, aštuoni buvo sužeisti. Pradėjus namui nuo asarinių dujų degti, negras bandė bėgti, bet buvo nušautas. Jį vėžant į lavoninę, kitai susirinkę negrai policiją koliajo.

● Burmoje streikuoja 2,000 geležinkelio darbininkų. Jie pagrobė tris asmenis, atvykusius su unija derėtis.

● Naujoje Meksikoje teismas nuteisė keturis motociklistų gaujos narius mirties bausme už jauno studento nužudymą.

● Prancūzijoje, Normandijos pakrastyje trečiądienį buvo prisimintas prieš 30 metų įvykęs sąjungininkų puolimas — D-Day. Šio įvykio paminėti suvažiavo 47 buvę kariai, jų tarpe gen. Omar Bradley.

WASHINGTONAS. — Atstovų Rūmai panaikino 40 metų veikusių Cukraus Akta. Už jo panaikinimą balsavo 209, prieš — 175. Cukrui nebebus taikomos valdžios subsidijos, importo kvotos ir įkainavimo formulės. Spėjama, kad cukraus kainą pakils.

PHNOM PENHAS. — Kambojijoje vienas amerikietis mokytojas matė, kaip į studentų tarpą įsimašęs vyras nušovė abu švietimo ministerijos aukštus pareigūnus. Jis tvirtina, kad jie nežuvo nei nuo policijos šūvių nei nuo studentų peilių. Iš viso Kambojijos studentų priėmė 12 studentų. Tarp sužeistųjų yra ir 48 riaušių policininkai.

RUSAI RAGINA ARABUS NEPARDUOTI NAFTOS, O PATYS DIDINA PELNUS

MASKVA. — Sovietų Sąjungos užsienio prekybos žurnalas paskelbė statistinius duomenis, kurie parodo didelius sovietų pelnus už parduotą naftą. Pernai Maskva už naftą gavo visu milijardą dolerių daugiau, negu 1972 m. Sovietų prekybos vadai ne kiek nevelavo keldami naftos kainas, kai jos kilo kituose kraštuose. Sovietų vyriausybė stipriai rėmė arabų skelbtą naftos boikotą ir produkcijos sumažinimą, tačiau pati Sovietų Sąjunga produkcijos nemažino, bet ją padidino 10%. Gamybai padidėjus 10%, pajamos už naftą padidėjo net 44%.

Prezidentas apie užsienio politiką

ANNAPOLIS. — Kaip vakar pranešta, prezidentas Nixonas Annapolio karo laivyno akademijos mokslo metų pabaigtuvėse pasakė kalbą, kurioje lietė užsienio politiką. Nemindamas pavardžių, jis pasisakė prieš senatorius, kurie riša prekybos su sovietais klausimą su emigracijos klausimu.

Per praėjusius penkeris metus mes pasiekėme daugiau sutarimų su Sovietų Sąjunga, negu per visą pokarinį laikotarpį prieš tai ir tai yra laimėjimai, kuriais gali didžiulis visi amerikiečiai, pasakė Nixonas.

Dėdami pastangas derinti Amerikos užsienio politiką su moderniom realybėmis, mes bandėme sunormalinti savo santykius ir su Kinijos Liaudies Respublika, pridėjo prezidentas.

Dabar, kaip padaryta tokia pažanga, kai kurie priima ją labai lengvai. Iškalbinguose pareiškimuose Amerika raginama per savo užsienio politiką pakeisti vidinį ir tarptautinį elgesį kitų valstybių, ypačiai, Sovietų Sąjungos. Šis reikalas liečia ne tik mūsų santykius su Sovietų Sąjunga, bet ir mūsų laikyseną daugelio valstybių atžvilgiu, kurių vidinės sistemos mum totališkai nepriimtinos, kaip mūsų sistema nepriimtina joms. Mes kaip amerikiečiai niekad negalėsime sutikti su žmogaus teisių lažymu. Mes turime daryti viską, ką galime, plėsti teisingumą ir todėl mes toliau laikysimės tvirtai tam tikrų principų ne tik tinkamuose tarptautiniuose forumuose bet ir privačiuose santykiuose su kitomis vyriausybėmis, kur tai gali būti efektinga, kalbėjo prezidentas Nixonas.

Sovietai savo komunistiniais kaimynams naftą pardavė mažai padidintomis kainomis, nes tos valstybės veikia pagal penkmečius ir joms būtų sunku peržiūrėti savo ekonominius planus, jei staiga patrigubėtų kainos už naftą. Tik viena Kuba turėjo sumokėti didesnes kainas. Indijai ir Egiptui nafta buvo parduodama irgi mažesėmis kainomis negu Europai. Iš viso už naftą Maskva pernai gavo 2.4 bil. dolerių.

Sovietų vyriausybė, raginusi arabus neparduoti naftos Vakarų Europai, pati naftą siuntė net ir Olandijai, Švedijos spauda jau pernai rudenį skelbė, kad sovietai gabena naftą į Olandiją. Tada Tass agentūra šią žinią paneigė ir pasakė, kad panašios žinios skitos apnuodyti atmosferai tarp Maskvos ir arabų valstybių. Dabar iš paskelbtos statistikos matyti, kad švedų žinios buvo teisingos. Sovietai visų trečdaliu padidino Olandijai parduodamą naftą. Iš Olandijos Maskva gavo tris su puse kartų daugiau dolerių negu 1972 m., kas rodo, jog eksportai buvo padidinti jau po boikoto paskelbimo.

Sovietų Sąjunga spaudžia savo satelitines valstybes, kad jos pirkty naftą iš arabų, o pati ją parduoda Vakarų Europos valstybėms: V. Vokietijai, Belgijai, Austrijai, Britanijai, Švedijai ir Italijai. Nors Danija pernai pirko iš sovietų naftos 139,000 tonų mažiau, ji už ją sumokėjo tris kart daugiau negu 1972 metais.

Sovietai savo komunistiniais kaimynams naftą pardavė mažai padidintomis kainomis, nes tos valstybės veikia pagal penkmečius ir joms būtų sunku peržiūrėti savo ekonominius planus, jei staiga patrigubėtų kainos už naftą. Tik viena Kuba turėjo sumokėti didesnes kainas. Indijai ir Egiptui nafta buvo parduodama irgi mažesėmis kainomis negu Europai. Iš viso už naftą Maskva pernai gavo 2.4 bil. dolerių.

Sovietai savo komunistiniais kaimynams naftą pardavė mažai padidintomis kainomis, nes tos valstybės veikia pagal penkmečius ir joms būtų sunku peržiūrėti savo ekonominius planus, jei staiga patrigubėtų kainos už naftą. Tik viena Kuba turėjo sumokėti didesnes kainas. Indijai ir Egiptui nafta buvo parduodama irgi mažesėmis kainomis negu Europai. Iš viso už naftą Maskva pernai gavo 2.4 bil. dolerių.

JT kariuomenė Golano aukštumose

JERUZALĖ. — Izraelio kariuomenė susprogdina visus bunkerius Golano aukštumose ir išveža visą karą lauzą: sugedusius šarvuotus, sunkvežimius. Į buferio zoną tarp Sirijos ir Izraelio jėgų jau atvyko 500 JT stebėtojų, jų tarpe Austrijos, Peru, Kanados ir Lenkijos kareiviai. Šiandien turi būti sugrąžinti likusieji karo belaisviai.

Apie 100 žydų bandė įsteigti stovyklą prie Jordano upės, užimtos Jordano žemės. Vyriausybė išakė juos iš ten jėga pašalinti. "Idžiojo Izraelio" organizacija, kuri reikalauja valstybės nuo Nilo iki Eufrato upių, protestuoja prieš žemių grąžinimą arabams. Tai organizacijai talkininkauja Likudo opozicijos partija. Tarp jėga pašalintų asmenų buvo vienas rabinas, du parlamento nariai, kurių vienas yra atsargos generolas Ariel Sharon.

Egipte George Habash, Palestinos Laisvinimo Liaudies Fronto vadovas, pasakė, kad jo grupė kovos ir prieš palestiniečius, kurie dalyvaus Ženevos konferencijoje kartu su Izraelio atstovais.

Harrimanas Maskvoj aplanke Brežnevą

MASKVA. — Nors sovietų komunistų vadas Brežnevas turėjo gripą ir nieko nepriėmė, jis tris valandas kalbėjosi su buvusiu JAV ambasatorium Maskvoje, 82 m. Averell Harrimanu. Šis Brežnevui pasakė, kad Sovietų Sąjunga gali tikėtis pastovios vyriausybės Washingtone, nors prezidentas Nixonas ir būtų pašalintas. Brežnevas galįs su patitikėjimu eiti pirmyn visuose santykių gerinimo su Amerika frontuose, nes dabartinę Nixono užsienio politiką remiančios visos Amerikos politinės partijos.

Diplomatas Harrimanas, kuris buvo ambasadoriumi Stalino laikais, rašo atsiminimus iš II-jo Pasaulinio karo. Jis 10 dienų važiavo po Sovietų Sąjungą rinkdamas medžiagą ir kalbėdamas su tų dienų sovietų pareigūnais.

ZYDINCIO JAUNYSTĖS KRATIS

Daugelis lituanistikos mokyklų jau išleido savo baigiamųjų klasių mokinius. Kitos išleis artimiausiuose savaitgaluose. Jos veiks visos paruošia savo metraščius prisiminti maloniausią gyvenimo laikotarpį. Vartau K. Donelaičio lituanistikos mokyklos istorinius metraščius — žydingi Jaunystė ir Mūsų Kratis. Juose pilna puikių nuotraukų, gražių straipsnelių ir poezijos, deimaniškais žėrinčiais jauniems ir suaugusiems.

Žemės ilgesys

Ir kaipgi tavęs nemylėti, šalele tu mūsų, brangi Lietuva?! Ir kaipgi netroškėti tau laisvės O žeme, per amžius sava!

Ramunė Baronaitytė

Vardan Lietuvos

Lietuviai išsivijoje turėtų dirbti "Vardan tos Lietuvos". Lietuviai turėtų remti lietuviškas organizacijas. Vaikai turi mylėti savo kraštą tiek, kad mielai lankytų lietuviškas mokyklas ir parengimus, dalyvautų organizacijose. Maža mūsų laisvome pasaulyje, todėl turime būti vieningi, su meile ir ryžtu dirbti ir siekti laisvės Lietuvai.

Nors mūsų kelias sunkus, norint pamatyti tėvėlių ir prosėnėlių kraštą laisvą ir nepriklausomą, tegul mūsų mintyse ir širdyse būna žodžiai "Vienybė težydi" ir veda į švintantį rytą.

Kazytė Brazdžionytė

MYLIME LAISVĘ IR LIETUVĄ

„Komunizmas yra užėmęs Lietuvą. Jis neleidžia mūsų broliams Lietuvoje gyventi kaip jie norėtų, tvarkyti savo kraštą, kaip lietuviui geriausiai patinka. Taigi lieka mums išsivijoje išlaikyti Lietuvos kultūrą, kalbą ir papročius. Lietuvoje negalima laisvai reikšti savo minčių dainose, eilėraščiuose, pasakose; čia mes laisvi ir galime savo tautos turtą — kultūrą išlaikyti. Mes turime eiti į lietuvišką mokyklą, kad susipažintume su Lietuvos istorija, geografija, jos valstybine santvarka ir mokėtume tą seną indoeuropiečių kalbą, nes mes mylime laisvę ir savo Tėvynę Lietuvą.

Arūnas Mažeika

Mūsų kraitis

Prirašom rašinių apie Tave, [Tėvyne, Juos sudedam į krašio skrynį, Kurį išleidžiame kartą į metus, Tai mūsų metraštis gražus!

Rima Janulevičiūtė

Jėgas skiriu Lietuvai

...Aš supratau, kad lietuvių kalba yra viena iš sunkiausių ir seniausių pasaulyje. Aš labai didžiuoju, kad moku tokią kalbą. Lietuva dabar yra rusų okupuota ir šiuo metu labai svarbu būti geru lietuviu. Mes turime svetimtaučiams pasakyti apie Lietuvos padėtį. Reikia, kad vi-

si žinotų, ką komunistai mūsų kraštui padarė.

Būdamas jaunu lietuviu laisvame krašte, aš galiu savo jaunystę paaugėti Lietuvai. Kaip Amerikos pilietis, aš skiešiu žinias apie Lietuvos vargus. Yra daug organizacijų, kurios atlieka kilnius darbus; jos galės padėti išlaikyti Lietuvos vardą gyvu. Mano pareiga duoti tolimai tėvų žemei pagalbą, nes iš jos, nors netiesioginiai, esu gavęs labai daug.

Jonas Paronis

Lietuva

Gražus tas kraštas Lietuva, Kur pajūryje Palanga; Tenai aš plaukiu su banga leskot Kastyčio ir Jūratis.

Tenai yra Vilniaus pils, Sena mūsų bočių praeitis; Žmonių teisingų ten šalis, Tikslai sunki jos dabartis.

Norėčiau aš būt Lietuvoj Toj šalyje mūsų gražioj, Tą mielą kraštą pamatyti Ir bočių kapus aplankyti.

Vida Jurgilaitė

Mano geriausia draugė

Mano geriausia ir maloniausia draugė yra mano mylima mamytė. Ji mane visuomet supranta ir man visuomet padeda. Ji labai mums rūpinasi ir labai galisi, jei mums kas atsitinka, jei gu koks mažiausias įsiprovimas, tai ji tuojau atbėga ir papučia arba pabučiuoja. Ji labai galislinga. Jei mokykloje tau kas bloga atsitiko, tai ji labai tave užjaučia. Ji kiekvieną rytą mane

PAVASARIO GIESMĖ

pažadina ir man pusryčius paruošia.

Geresnės draugės visame pasaulyje negalėtum rasti!

Raminta Jelionytė

Jaunystės kelias

Vieną gražią pavasario dieną basa kaimo mergina išbėgo į miškelį pagrybauti. Neradusi grybų, ji bėgo per mišką, kol pribėgo gražią, žaliuojančią pievą. Pievos žolė atrodė tokia neapsakomai minkšta ir švelni, kad ji tuoj pat, nepagalvojus, pradėjo į ją bristi. Bet kas čia? Ant žemės, po žole, buvo primėtyta aštrių stiklų, akmenų ir įvairiausių šakų.

Šita apysakėlė yra geras palyginimas su mūsų jaunystės dienomis: kol dar esame vaikai, pasaulis yra gražus ir linksmas. Mes turime atlikti mažus darbelius, kurie nėra labai sunkūs, bet vistik atrodo neįdomūs ir be tikslo. Beveik kiekviena mintis yra: "Kad tik galėčiau greičiau užaugti!"

Pagaliau ir pradėdame augti, atvykstame prie gyvenimo pievos. Nepagalvoję į ją pradėdame birsti ir surandame ašarų, nusivylimų. Ką galime daryti? Svarbiausia yra niekada nenusivilti ir iš visų nepasisekimų pasimokyti.

Ina Stravinskytė

Laiškas Tėvynei

Miela Tėvyne, rašau Tau laišką, kurio Tu niekad negausi. Mano laiškas — ilgesys. Ilgiuos Tave, nes tą ilgį paveldėjau iš savo tėvėlių jau į šią žemę ateidama.

Ilgesys vis stiprėjo, nes augdama vis daugiau Tave pažinau: vis daugiau apie Tave girdėjau, skačiau, mokiausi. Tu turi būti begaliniai graži, nes esi taip gražiai mūsų poetų apdainuota! Jie gyveno ir rašė po Tavo dangumi, ir jų eilėraščiai yra pilni ilgesio ir meilės Tau.

Bandau įsivaizduoti Tavo grožį, bet kaip sunku! Aš niekad nemačiau Tavo piliakalnių, žieduose skęstančių pievų, smėlėtų Baltijos krantų, negirdėjau gilioje šlamančių medžių. Norėčiau pamatyti Tavo dangaus mėlynę, išgirsti čiulbančius paukščius, pagaliau ir apsnigtas sodas, apšerkšnius medžius...

Brangi Tėvyne, ne kartą Kūčių vakarą girdėjau tėvėlių su atodūsiais kartojant:

— Nežinau, ką duočiau, kad išgirsčiau rogių skambaliukus! Norėčiau Tave paklausti, ar ir dabar, kai esi prieš varginama, plėšiama, tebisi tokia graži? Ar Tavo šalyje skamba dainos po sunkių dienų darbų, ar tebėra vaishingi žmonės, kaip ir praityje?

Brangi Tėvyne, nemačiau Tavęs, bet visa širdimi Tave myliu ir meldžiu Viešpatį, kad grąžintų Tau laisvę!

Tave labai mylinti dukra

Rima Janulevičiūtė

Sesers vizija

Baltas smėlis, šilta saulėlė, mėlynas dangus, didelės bangos, kurios išmeta gelsvus gintaro gabalėlius ant pajūrio krantų. Netoli stovi aukštos, tamsiai žalios eglės, pušys. Kur nors toli už jų, miške, eiliniai klajojai. Šiltas smėlis po basom kojom — jaučiuosi taip gerai!

loje mes nukėhčiame dažniausiai per savo apsilėidimą, o gyvenimo mokykloj dažnai reikia nukentėti per kitų padarytas klaidas.

Šiais metais aš baigiu vieną mokyklą — aukštesniąją lituanistinę mokyklą. Ir kartais liūdnai pagalvoju, kad ton mokyklon daugiau nebegrįšiu. Niekas neragins šeštadieniais į ją eiti, negirdėsiu mokytojų, nematysiu priprastų veidų. Ir žinau, kad man to visko labai trūks. Prasivers durys į kitą mokyklą, kurioje naudosis čia gautais žiniomis.

Kartu

Esu viena tamsoj. Siekiu ranką į tamsą. Tu surandi mane tamsoj. Tu pailėti man ranką, — Mes esame kartu! Įsikimbame viens į kitą. Ir žengiamė pirmyn, Mes žengiamė į šviesą!

Mirga Šerepkaitė

Motinos Diena

Vieną dieną Audrutė paklausė savo mamytės, kada bus Motinos diena. Jos mamytė pasakė, kad už trijų savaitių bus Motinos Diena.

Audrutė labai laukė ir visada klausė, ar šiandien yra Motinos diena. Vieną vakarą Audrutė paklausė savo tėvelio, kada bus Motinos diena. Tėvelis pasakė, kad už vienos savaitės bus Motinos diena.

Vieną šeštadienį Audrutės tėvelis pasakė Audrutė, kad jis nuvažiuos į krautuvę nupirkti mamai dovaną. Kai tėtė parvažiuo namo, jis parodė Audrutėi dovaną. Bavo graži raudona suknelė.

Kai atėjo Motinos diena, tėvelis ir Audrutė padavė Mamai dovaną. Mamai labai patiko. Renata Variakojytė

"NAUJIENOS" BOLSEVIKAMS

YRA RAKŠTIS JU AKYSE

PASSBOOK SAVINGS...
the best way to save regularly!
5 1/2% a year
OUR SAVINGS CERTIFICATES
EARN UP TO **7 1/2%**

see us for
HOME financing
AT OUR LOW RATES
WITH REPAYMENT
TO FIT YOUR INCOME

Mutual Federal Savings and Loan
2212 WEST CERMAK ROAD CHICAGO, ILLINOIS 60608
PETER KAZANUSKAS, President Tel.: 847-7747
HOURS: Mon. Tue. Fri. 9-4 Thurs. 9-8 Sat. 9-1
69 YEARS SERVING CHICAGOLAND

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

...and many other services...

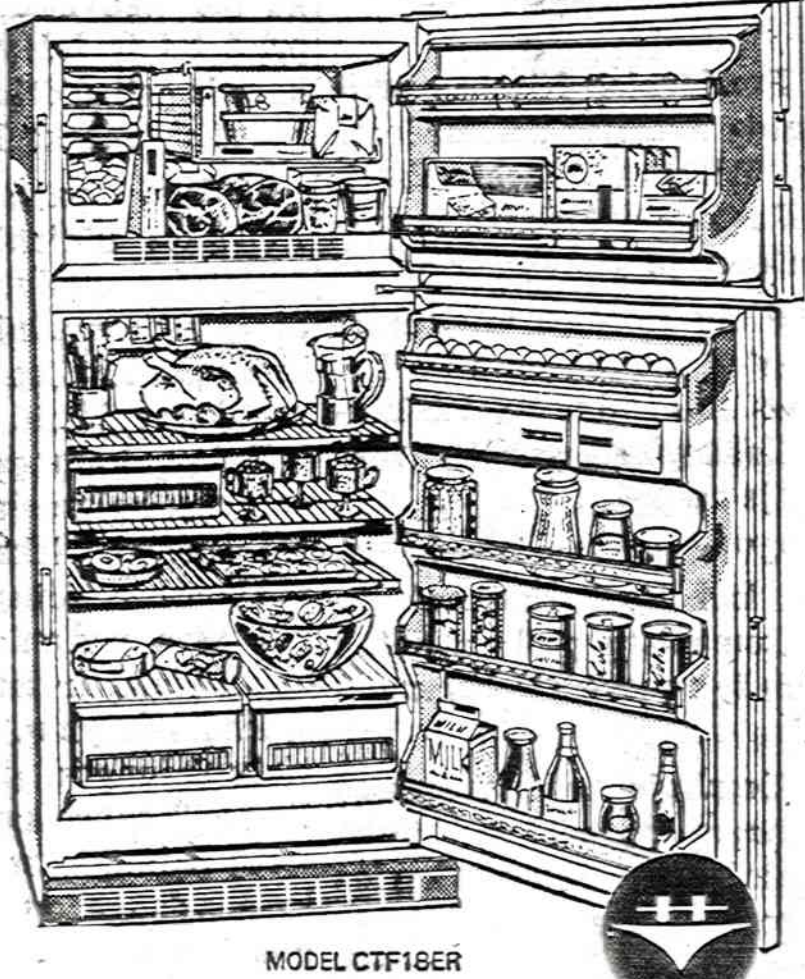
...and many other services...

...and many other services...

Now at GLASER'S

Hotpoint BIG-CAPACITY NO-FROST 2-DOOR ON WHEELS MODEL CTF18ER 17.7 cu. ft. capacity

- 30" wide, 66" high
- 4.78 cu. ft. freezer
- 12.91 cu. ft. fresh food section
- No-Frost throughout
- Rolls out on wheels
- Automatic ice maker accessory (available at extra cost) can be installed when you buy it... or it can be added later
- Power Saver switch can help reduce power consumption and cost of operation

MODEL CTF18ER

- Adjustable meat keeper
- Twin slide-out crispers
- Covered butter and cheese bins
- Portable egg trays
- Three Easy-Release ice-cube trays and bucket
- Equipped for Rapid Electrical Diagnosis

- Three adjustable cantilever shelves in fresh food section
- Adjustable meat keeper
- Twin slide-out crispers
- Covered butter and cheese bins
- Portable egg trays
- Three Easy-Release ice-cube trays and bucket
- Equipped for Rapid Electrical Diagnosis

Hotpoint NO-FROST REFRIGERATOR-FREEZER ONLY 28" WIDE, 61" HIGH MODEL CTF14CR 14.2 cu. ft. capacity

- 9.60 cu. ft. fresh food section never needs defrosting
- 4.58 cu. ft. freezer never needs defrosting
- Full-width Trilam crispers
- 5 1/2 door shelves
- Covered butter bin
- Portable egg tray
- Two Easy-Release ice-cube trays

MODEL CTF14CR

Glaser's Furniture & Appliance Co.

5115-5123 SO. KEDZIE AVE.

PROspect 6-1790

OPEN MONDAY AND THURSDAY EVENINGS

...and many other services...

NAUJIENOS

1739 So. Halsted Street

Chicago, Ill. 60608

NAUJIENOS

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

Published Daily Except Sunday by The Lithuanian News Pub. Co., Inc.
1739 So. Halsted Street, Chicago, Ill. 60608. Telephone HA 1-6100.

SECOND-CLASS POSTAGE PAID AT CHICAGO, ILLINOIS

Subscription Rates:	
In Chicago \$24.00 per year, \$13.00 per six months, \$7.50 per 3 months. In other USA localities \$22.00 per year, \$12.00 per six months, \$6.50 per three months. Canada \$24.00 per year; other countries \$25.00 per year.	
15 cents per copy.	
Dienraščio kainos:	
Chicagoje ir priemiestuose:	
metams	\$24.00
pusei metų	\$13.00
trims mėnesiams	\$7.50
vienam mėnesiui	\$3.00
Kitoje JAV vietoje:	
metams	\$22.00
pusei metų	\$12.00
NAUJIENŲ raštinė atidara kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 9 val. ryto iki 5 val. vakaro. Šeštadieniais — iki 12 val.	

Iš tų šiaudų nebus grūdų

Visi Amerikos lietuviai labai atidžiai skaitė balandžio viduryje vyskupo Vincento Brizgio suredaguotą ir paskelbtą atsisaukimą „Amerikos lietuviams katalikams“. Skaitėme visi, — katalikai ir nekatalikai, tikintieji ir abejojantieji, — nes visiems labai rūpi, kuria kryptimi pasuks Amerikos katalikai. Iki šio meto lietuviai katalikai bendradarbiavo su kitomis lietuvių grupėmis kovoje už lietuvių tautos laisvę ir krašto nepriklausomybę. Didelė lietuvių tautos dauguma okupantų skaitė lietuvių tautos priešu. Į jokių kompromisus su okupantu lietuviai katalikai nėjo ir pasižadėjimų su jais bendradarbiauti jie nedavė. Bet lietuviai katalikai skyla. Skilimas prasidėjo Lietuvoje, nuo katalikų veikėjo prof. Šalkausko netikslios filosofijos, o šiandien tas skilimas jau persimetė ir į kitus kraštus.

Vyskupas Brizgys, konstatavęs lietuvių katalikų religinio gyvenimo silpnėjimą, pradėjo ieškoti būdų katalikų gyvenimui atgaivinti ir sustiprinti. Jis tarėsi su visa eile katalikų veikėjų, važinėjo į Dainavą, suorganizavo Lietuvių Katalikų Tarnybą ir paskelbė viešą atsisaukimą. Mums atrodo, kad iš tų šiaudų nebus grūdų, nes vysk. Brizgys pradėjo ne iš to galo. Vysk. Brizgys praneša, kad jis, tarėsis su kun. Stasiu Yla, kun. Gedimynu Kijausku ir kun. Kazimieru Pugevičium. Vyskupas skelbia, kad tuose pasitarimuose nebuvo oficialių parapijų, vienuolių ar organizacijų atstovų, „tačiau jie visi buvo kurios nors lietuvių parapijos, vienuolijos ar organizacijos nariai“. Visi žinome, kad bet kuris katalikų veiklos pagrindas yra parapija ir oficialus tos parapijos atstovas, tuo tarpu vyskupas Brizgys katalikų tarnybos veiklą nori pradėti paskirais parapijos nariais, o ne oficialiais tos parapijos atstovais. Parapijos narys, jeigu neturi įgaliojimo, gali kalbėti tik savo vardu, bet ne parapijos. Pasitarime dalyvavęs kun. Kijauskas galėjo kalbėti Chicago lietuvių jėzuitų vardu, nes jis yra lietuvių jėzuitų provincijolas, tuo tarpu kunigai Yla ir Pugevičius gali kalbėti grynai savo vardu. Bet reikia neužmiršti, kad Chicago jėzuitai nėra integralinė Chicago katalikų dalis. Jie gyvena iš Chicago lietuvių katalikų, bet jie turi visai kitokių tikslų, negu pagrindinės katalikų organizacijos — parapijos.

Vysk. Brizgys praneša, kad jam jau pavyko suorganizuoti Lietuvių Katalikų Tarnybą ir gauti kun. Kazimierą Pugevičių tos tarnybos vedėju pareigoms. Kiek yra

VIENYTOJAS NETURĖTŲ SKALDYTI

ANTANAS KUCYS

(Tęsiasi)

Bet pažiūrėkime į šį klausimą iš kitos pusės. Atviriau ir tiesiau. Pažiūrėkime į dabartinės vadovybės pačią Lietuvių Bendruomenę. Į du jos stambiausius veiksmus — į JAV LB Tarnybą ir į PLB Valdybą. Kiek ten yra politinių mokslų profesionalų? Netgi JAV LB specialieji politiniams reikalams organai — Visuomeninių reikalų taryboje nėra nei vieno dabartinio politinių mokslų profesionalo. Ir kodėl taip yra? Juk Lietuvių Bendruomenė yra laisva daryti kaip jai patinka ir kaip atrodo geriau. Nei jokie veiksniai ar partijos ne kliudė ir nekludė jai pasikviesti dabartinius politinių mokslų profesorius ir pavesti jiems politinio darbo vadovavimą.

žinoma, kun. Pugevičius, ne pastoracijos darbą dirbęs, bet blaškęsis, kaip dušia be vietos, lietuviams katalikams ne autoritetas. Be reikalo vysk. Brizgys prašė Baltimorės vyskupą, kad atleistų kun. Pugevičių nuo parapijos einajam pareigų. Pastoracijos darbą dirbantis jaunas kunigas galėjo tapti geru vynuogyno darbininku, tuo tarpu atstojęs biuro priešakyje neatnešė naudos katalikams laisvėje, išpaimios ir pakenks pats sau.

Jeigu vysk. Brizgys norėjo atgaivinti ir sustiprinti lietuvių katalikų judėjimą, tai tos tarnybos priešakin turėjo pastatyti įtakos į katalikiškąją visuomenę daryti galinčius žmones. Katalikų tarpe yra dvasiškių ir svietiečių, kurių parapijiečiai klausio, kurių skelbiamu žodžiu tiki, kurie gali klausytojus įtikinti. Katalikai turi gerų klebonų, kanauninkų, nuodžiųjų kalbėtojų ir gerą vardą lietuvių tarpe turinčių svietiečių.

Vysk. Brizgys važinėjo Dainavon pasitarimams, bet jam į galvą neatėjo, kad Dainavos organizatorių dvasia yra priešinga didelės lietuvių katalikų daugumos nuotakoms. Amerikos lietuvių katalikai neleidžia primesti jiems tos nelemtos dvasios, kuri apgaule ir klaidą bando primesti visai Amerikos Lietuvių Bendruomenei. Ta ardomoji dvasia padarė didelės žalos pačioje Lietuvoje, ji apardė katalikų organizacijas tremtyje, bet reikia manyti, kad seni Amerikos katalikai Dainavos žmonėms neleidžia primesti tos dvasios pagrindinėms lietuvių organizacijoms. Jiems padės didelė naujai atvažiavusių lietuvių katalikų dauguma, kuri įsijungė į Amerikos gyvenimą ir sėka katalikybei visai svetimas nuotakas, bandomas primesti Bendruomenei.

Vysk. Brizgys katalikų visuomenei praneša, kad Washington jėzuitai informavę apaštališkąją delegatą arkivyskupą Jean Jadot apie naują jo įsteigtą Lietuvių katalikų tarnybą. Jis net skelbia, kad tuo reikalu kalbėjėsis su JAV Katalikų konferencijos pirmininku kardinolu John Krol bei su Baltimorės arkivyskupu kardinolu Lawrence Shehan, bet jis nei žodžio neprasitarė apie patį svarbiausią — kardinolą John Cody. Jis nepaskelbė, ar jis kalbėjo su kardinolu Cody, ir ką kardinolas jam pasakė? Jei vysk. Brizgys negaus kard. Cody pritrimo, tai kun. Pugevičius iš Baltimorės mažai ką Lietuvių Katalikų Tarnybai tepadės.

tas kuris iš geriausių dabartinių politinių mokslų profesorių, bet, deja, tik inžinierius, kurio akademinius pasiruošimus yra labai tolimas nuo visuomeninių bei politinių mokslų. Netgi vizitui pas Kolumbijos prezidentą jis taip pasitikėjo savo diplomatinėm bei politinėm kvalifikacijom, kad nepasikvietė bent patarėju šiam specialiam uždavinui atlikti jokio dabartinio politinių mokslų profesionalo. O tuo tarpu Vlkiui ir Altai jis stato reikalavimą, kad ten būtų paskirti vadais „dabartiniai politinių mokslų profesionalai“, kad iš ten išnyktų „senų partijų likučiai“. Ir kam visuomeniniame darbe reikia tokio pikto nenuosirdumo, kam ieškoti priekabavimui tokių argumentų, žinant iš anksto, kad jie tik paasitrins nesantaiką?

Taigi reikia manyti, kad politinių mokslų profesorių panaudojimas Lietuvos laisvinimo darbu yra mitas, kuriuo netiki ir pats dabartiniai Lietuvių Bendruomenės vadovai. Jis jiems yra reikalingas, turį jį tirti, tik partiniams tikslams siekti. O tai jau yra smerktinas žaidimas. Mums jis per brangiai kainuoja.

PARTIETIS NEKENCIA PARTIJŲ

Dar dėl tų dabartinio PLB Valdybos pirmininko dažnai pasitaikančių „senųjų partijų likučių“, kuriuos jis nori išstumti iš VLKO bei ALTos. Kas jie tokie? Gi organizacijos ir sąjūdžiai, kurie leidžia laikraščius, knygas, rengia minėjimus, koncertus, aktyviai dalyvauja Lietuvos laisvinimo darbe, dosniausiai lėšomis remia visokią lietuvišką veiklą. Argi tie, kurių dėka leidžiami beveik visi (išskyrus vienuolynų „neparitinius“) lietuviški laikraščiai bei žurnalai, kurių rūpestis išleista ir tebeleidžiama daug knygų, kurie suaukoja bei surenka stambiausias sumas Lietuvos laisvinimo darbu, taip jau nieko neverti ir nieko nereikia, kad Bronius Nainys net nenori jų matyti VLKe bei ALToje, net nenori su jais tartis, kol jų vietoje neatsiras „dabartiniai politinių mokslų profesionalai“. PLB Valdybos pirmininkas gali su egzistuojančiomis lietuvių politinėmis organizacijomis nesutikti, gali jų net neapkęsti, bet jis turėtų pripažinti, kad jos ir jų šalininkai sudaro žymią lietuvių išeivijos dalį, kad jos yra taip pat Bendruomenės dalis, turintį nemažiau teisių kaip ir tie keli „dabartiniai politinių mokslų profesionalai“.

Pagaliam, PLB-nės seimo tiko išimties privilegija tikybos pamokos metu nurašinėti jo eilėraščius, matyt, dėl jam patikusios mano rašyenos.

Kapelionė M. Gustaičio tikybos pamokos išskirtinos buvo dar ir tuo, kad buvo keliami ir sprendžiami tikybos mokslo, ypač Sv. Rašto neaiškumai bei klausimai, kuriuos kapel. M. Gustaitis įtikinamai nušviesdavo, teikdamas atsakymus. Pasislymėjis jis ir įdomiais savo pamokslais sekmadieniais gimnazijos mokiniams skirtų mišių metu. Šiuose pamoksluose būdavo aptariami ir senovės žymieji mokslininkai, filosofai, ryškinamos jų mintys, mokymai. Kartą, tai buvo bene 7-je klasėse, mokiniai, atsimindami kun. Miknevičiaus buvusias „pamokas“, sugalvojo pokštą. Prieš pat kapel. M. Gustaičio pamoką švariai nuvalytoje lontoje buvo įrašytas kun. Miknevičiaus rusų kalbos žargono jau anksčiau minėtas sakiny: „Piotr Amjenskyj ischodil Jevropu verchom na oslie“. Kapel. M. Gustaitis, įėjdamas į klasę, šio įrašo lontoje nepastebėjo, bet vėliau, atsigrįžęs ir perskaitęs, kas parašyta, nieko nesakęs priėjo prie lentos ir parašė tokį rimuotą sakinį: „Labai nepatogu niekinti seną žmogų“.

Šiuo klasės mokinių pokštas ir buvo baigtas.

Išvyka į Vilnių

Kai visuomenėje išryškėjo didieji idealai, kai tie idealai suformuluojami ir sukonkretinami, tai dažnai būna taip, kad nepaisant to, kiek reikalas yra didis ir kiek skubiai vykdytinas, visas turi

CICERIEČIAI BIRŽELIO ĮVYKIUS MINES BIRŽELIO 16 DIENĄ

Tragiškus birželio įvykius Lietuvoje Amerikos Lietuvių Tarnybos Cicero skyrius šių metų birželio 16 dieną minės šv. Antano parapijos salėje. Parapijos salė ir pamaldos buvo užsakytos ir gautos šių metų vasario mėnesio pabaigoje. Apie tai buvo pranešta spaudoje.

Frontininkų lietuviams primestoji ir Bendruomenės Garbės Teismo pasmerktoji tariamoji Cicero Bendruomenės apylinkės valdyba, ir toliau ardydama Bendruomenės gyvenimą, skelbia, kad ji birželio įvykius minės anksčiau. Ji neturi teisės organizuoti minėjimo L. B. Cicero Apylinkės vardu. Jie nėra Cicero apylinkės valdybos nariai ir negali privatiems tikslams naudoti bendruomenės apylinkės vardo.

Lietuvių Bendruomenės Cicero Apylinkės valdyba kviečia visus ciceriečius birželio 16 atvykti į parapijos salę ir dalyvauti lietuvių tautos tragedijos minėjime. Atsiveskite savo gimines ir pažįstamus.

L. B. Cicero Apylinkės Valdyba

autarimai yra PLB Valdybai ir Chicagoje Lietuvių Fronto Bičiulių organizacijai privalomi. Nutarimų tarpe yra ir šis: „Visi mūsų darbai ir žygiai, atliekami tiesiogiai Lietuvių Bendruomenės padalinių ar lietuvių organizacijų, kurie padeda išlaikyti lietuvių bei priartina lietuvių laisvę, yra tartum gėlių puokštė ant tėvynės aukuro ir visi yra lygiai brangintini“. (Mano pabr.). Šis nutarimų punktas aiškiai draudžia PLB Valdybos pirmininkui su pašapomis užgaulioti mūsų politines organizacijas bei sąjūdžius ir jų veikėjus.

Pabaigai dar norėčiau priminti atvirumą ir tiesumą, kuris yra būtinas visų lietuvių apjungimo siekiančios Bendruomenės vadovams. Ypač jos garbingiausią vietą užimančiam — PLB Valdybos pirmininkui. Bronius Nainys, kalbėdamas prieš „senų partijų likučius“, užsimiršta, kad ir jis priklauso partijai, ir jis yra partietis, nes niekas negali užginėti, kad ir Lietuvių Frontas yra taip pat politinė organizacija. Jai taip pat galima segti partijos vardas. Nors ji yra kiek jaunesnė už „pavyzdžiui Lietuvos socialdemokratių“ partiją, bet yra susiorganizuoti (kad ir pogrindyje) dar nepriklausomoje Lietuvoje ir savo amžiui jau priskaito bene 40 metų. Tai ne visai jau ir tokia jaunutė, kad jos kovingieji nariai galėtų kitas mūsų politines organizacijas vadinti „senųjų partijų likučiais“.

Lietuvių Frontas yra partija, ir dargi, reikia pripažinti, pavyzdinė partija, nes turi sistematišką ir knygutę „Į pilvutinę demokratiją“ išdėstyta pažiūra į valstybę, jos uždaviniai ir valdymą. Jis leidžia „I laisvę“ žurnalą, kuris pavadintas „politikos žurnal“.

Kai tik praėjusiam suvažiavime sustoti dėl pinigų. Pavyzdžiui nesunku įsivaizduoti, kurioje padėtyje būtų buvę pirmieji lietuvių spaudos leidiniai — laikraščiai, knygos, 1904 m. gegužio 7 d. atgavus spaudą, ir kiek ilgai tokia padėtis būtų trukusi, nusitęsusi, jei ne didysis lietuvis Petras Vileišis, sudėjęs į pirmuosius lietuvių spaudos leidinius ir pirmąjį dienraštį „Vilniaus žinias“, ne tikai neįkainuojamąjį savo mokslinį bei moralinį pajėgumą, bet ir materialinius išteklius — pinigus. Inžinierius Petras Vileišis, savo įtaka, autoritetu ir atliktais žygiais pagreitinęs ir nulėmęs spaudos atgavimą, nepagalėjo ir nulėmęs spaudos atgavimą, nepagalėjo ir savo lėšų lietuviškai spaustuvei įsigyti ir lietuviškiems spaudiniams leisti. Tiesiog neįtikėtina, kad spaudą atgavus 1904 metų gegužio 7 dieną, jau tą patį metų gruodžio 10 d. išėjo pirmasis lietuviškas dienraštis „Vilniaus žinios“. Nereikia aiškinti, kokių džiaugsmų ir kokių išdidumų jau viešai skaitėme pirmąjį lietuviškąjį dienraštį. Kai 1904 m. gruodžio 22 dieną buvau parvykęs namo į kaimą Kalėdų šventėms, radau namiškius, susėdusius prie stalo, ant kurio buvo paskleisti pirmieji „Vilniaus žinių“ numeriai: „O vis dėlto ne žandarai Lietuva, o Lietuva žandarus įveikė“ — džiaugėsi namiškiai.

(Bus daugiau)

VISI LIETUVIAI BIZNIERIAI GARSINKITĖS NAUJIENOSE

PRAEITIES APYBRAIŽOS

Rašo JONAS VALAITIS

16

Kunigas Motiejus Gustaitis dėsto katalikų tikybą rusų gimnazijoje

1904 — 5 spaudos atgavimo ir revoliucijos metais sudarė sąlygas, kad ir katalikų tikybą, iki tol dėstytą rusų kalba, Marijampolės rusų valdžios gimnazijoje buvo leista dėstyti gimtąja kalba, lietuviams lietuvių kalba.

Iš viso rusų valdžios nusistatymas net katalikų tikybą dėstyti rusų kalba buvo gėdinga prievartavimo nesąmonė. Šiam dėstymui negalėjo pritarti ir katalikų bažnyčios vyriausybė jau vien dėl to, kad čia buvo siekiama ne tik rusinimo, bet ir provoslavavimo tikslų. Išskirtiną betgi vaidmenį šioje padėtyje yra suvaidinęs patsai tikybos rusų kalba dėstytojas kunigas Miknevičius, sutikęs net prieš bažnyčios vyriausybės valią katalikų tikybą dėstyti rusų kalba (matyt), dėl pinigų, na, ir rusų valdžios buvo paskirtas bei patvirtintas.

Padėtis susidarė ypatingai nevykusi dar ir dėl to, kad kun. Miknevičius, senos kartos kunigas lietuvis, ejęs mokslą tiksliai lenkų kalba, rusų kalbos nemokėjo. Tikybą jis dėstė savitu lenkišku — rusišku žargonu, nesilaikydamas nei vienos, nei antros kalbos taisyklingo žodžių tarimo bei kirčiavimo. Šio žargono klausydami, ypač žemesniųjų klasių mokiniai negalėdavo nesijuokti. Tuos,

kurie iš kun. Miknevičiaus kalbos klasėje juokdavosi, jis bardavo, vadindamas „cimbalais, bulvanais“. Jeigu betgi kuris mokiny, pavadintas cimbalu, dėl to sprogdavo juokais, tai kun. Miknevičius, išsitraukęs iš po sutanos atsegtą diržą, tvodavo cimbalui, sakydamas: „To tobie, bulvane tilko melnėny žernov na golovu i v šešupu z Kumielenskio mosta“. Tai tau, balvone, tiksliai girny akmenį ant galvos ir į šešupę nuo Kumelio nių tilto).

Šis šešupės tiltas Marijampolėje vadinamas Kumelionių dėl to, kad jis buvo prie Kumelionių kaimo. Aukštesnėse klasėse kun. Miknevičiaus pamokos būdavo kiek rimtesnės, bet ir čia neišvengta juoko, kai pvz. bažnyčios istorijos pamokoje kun. Miknevičius, pasakodamas apie Petro iš Amjeno keliones, sakydavo taip: „Piotr Amjenskyj ischodil Jevropu verchom na oslie“. (Amjeno Petras išvaikščiojo Europą raitas ant asilo).

Galima įsivaizduoti, kaip kat. tikybos pamokos griežtai pasikeitė, kai 1904 — 5 metais kat. tikybą Marijampolės rusų valdžios gimnazijoje jau lietuvių kalba dėstė kapelionas kun. Motiejus Gustaitis (1870 II. 27 — 1927 III. 23). Kapel. M. Gustaitis mus imponavo ne tik taktiškai pamokomis, dėstomomis taisyklinga, gražia lietuvių kalba, bet ir tuo, kad mes neabejojome, kad ir jis yra vienas tų, kurie siekė Lietuvai laisvės.

Nors kapel. M. Gustaitis tikybos pamokų metu savo poezijos neskaitydavo, bet žinojom, kad jis lietuvių kalba rašo eilėraščius. Be to, man čia ati-

